PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod anghysbell a gynhaliwyd ar 20 Gorffennaf, 2021.

Mae-r Agenda ar gael yma.

Mae recordiad y cyfarfod ar gael yma.

Yn Bresennol: Cynghorydd G.D.D. Carroll (Cadeirydd); Cynghorydd L.O. Rowlands (Is-gadeirydd); Cynghorwyr Mrs. P. Drake, Dr. I.J. Johnson, K.F. McCaffer, Mrs. J.M. Norman a M.R. Wilson.

Hefyd yn bresennol: Ms. R. Freitag ac I. Phillips (Archwilio Cymru).

252 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: “A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngrwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol."

253 YMDDIHEURIAD AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd hwn gan y Mr. P. Lewis (Aelod Lleyg).

254 COFNODION –

PENDERFYNWYD – Cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 24 Mai, 2021 fel cofnod cywir.

255 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

256 ADRODDIAD DIOGELU CORFFORAETHOL BLYNYDDOL: 2020/21 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 7 Mehefin, 2021, i'r Pwyllgor.

Pwyllgor, ar ôl ystyried yr adroddiad, wedi hynny

PENDERFYNWYD – Nodi'r gwaith a wnaed i wella trefniadau corfforaethol ar gyfer diogelu ac amddiffyn plant ac oedolion.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a chyfeiriad y Cabinet.

257 Y DIWEDDARIAD CORONAFEIRWS (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 5 Gorffennaf, 2021, i'r Pwyllgor.

Cytunwyd y dylid ystyried yr eitem hon ar y cyd â diweddariad Chwarter 4 y Gofrestr Risg Gorfforaethol.

Pwyllgor wedi hynny

PENDERFYNWYD – Ystyried yr adroddiad ar y cyd ag Eitem 6 yr Agenda – Diweddariad Chwarter 4 y Gofrestr Risg Corfforaethol.

Rheswm dros y penderfyniad

Ystyried Diweddariad Coronafeirws ar y cyd â Diweddariad Chwarter 4 y Gofrestr Risg Corfforaethol.

258 DIWEDDARIAD CHWARTER 4 Y GOFRESTR RISG CORFFORAETHOL (RG) –

Cyflwynodd y Pennaeth Polisi a Thrawsnewid Busnes yr adroddiad, a oedd yn diweddaru sefyllfa Chwarter 4 o ran y Risgiau Corfforaethol ar gyfer y cyfnod Ebrill 2020 – Mawrth 2021, fel y'i cynhwysir yn y Gofrestr Risg Gorfforaethol ac a amlinellir yn yr Adroddiad Cryno ar Risgiau Corfforaethol a'r materion sy'n codi.

Adroddwyd bod cynnydd da wedi'i wneud yn ystod Chwarter 4 ar y cyfan mewn perthynas â'r camau gweithredu sy'n gysylltiedig â'r Cynlluniau Rheoli Risg ar draws pob agwedd ar y Gofrestr. Roedd cyfanswm o 136 o gamau lliniaru yn cael eu monitro ar hyn o bryd drwy'r Gofrestr, ac roedd y rhan fwyaf ohonynt hefyd yn cyd-fynd â gweithgarwch Cynllun Corfforaethol. Yn ystod Chwarter 4, roedd y Cyngor wedi gallu pennu statws Coch, Ambr neu Wyrdd (CAG) i 135 o'r camau lliniaru hyn. Lle nad oedd yn bosibl nodi statws CAG ar gyfer gweithred, nodwyd hyn fel Dd/B (ddim yn berthnasol) yn erbyn y weithred a darparwyd esboniad yn y Cynllun Rheoli Risg perthnasol. Dangosir yn Adran 5.

Yn ystod Chwarter 4, cwblhawyd cyfanswm o 64% o gamau gweithredu (87) a dyrannwyd statws coch i 36% (48) oherwydd llithriad. Ar gyfer sawl gweithred, dyfynnwyd COVID fel rheswm cyfrannol dros unrhyw lithriad. Darparwyd dadansoddiad llawn o'r eithriadau unigol hyn ynghyd â sail resymegol yn Adran 6.

Gofynnwyd i unrhyw sylwadau gan y Pwyllgor gael eu cyfeirio at y Cabinet i'w hystyried a'u cymeradwyo, yn y cyfarfod pan fyddai'r Cabinet yn ystyried adroddiad ar y Gofrestr Risg Gorfforaethol ar gyfer Chwarter 4.

Yn ogystal, roedd y Cabinet wedi cyfeirio adroddiad Diweddaru'r Coronafeirws at y Pwyllgor fel rhagor o wybodaeth gyd-destunol wrth ystyried y Gofrestr Risg Gorfforaethol, gan fod yr adroddiad yn rhoi trosolwg lefel uchel o'r sefyllfa bresennol o ran Coronafeirws a threfniadau presennol y Cyngor i ymateb ac adfer o'r pandemig, yn ogystal â'r wybodaeth ddiweddaraf am y sefyllfa ddiweddaraf ar gyfer gwasanaethau'r Cyngor a'r trefniadau rhanbarthol ar gyfer rheoli ymateb y sector cyhoeddus i'r pandemig, ac agweddau penodol ar hyn, gan gynnwys brechiadau torfol a'r gwasanaeth Profi, Olrhain, Diogelu.

Holodd y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson yr effaith ar strategaeth ailgylchu gwastraff y Cyngor o ganlyniad i roi caniatâd cynllunio ar gyfer y cyfleuster trosglwyddo gwastraff newydd. Holodd y Cynghorydd Dr Johnson hefyd am y statws risg a roddwyd i'r Trefniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid, gan ddweud a oedd hyn bob amser yn rhywbeth a fyddai bob amser yn cael statws risg uchel. Mewn ymateb i effaith yr orsaf trosglwyddo gwastraff newydd, dywedodd y Pennaeth Polisi a Thrawsnewid Busnes y byddai'n ymchwilio i hyn ac yn trosglwyddo gwybodaeth yn ôl. Byddai'r effaith hefyd yn cael ei hadlewyrchu yn y diweddariad sefyllfa Chwarter 1.

Yn yr un modd, o ran Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid, byddai'r gwasanaeth yn cael ei geisio a'i ddosbarthu. Ychwanegodd y Swyddog Monitro/Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd fod buddsoddiad wedi'i wneud mewn adnoddau cyfreithiol i gefnogi proses asesu Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid.

Cyfeiriodd y Cynghorydd M.R. Wilson at anawsterau a materion yn ymwneud â recriwtio staff a denu'r rhai sydd â'r sgiliau cywir. Holodd fesurau'r Cyngor i fynd i'r afael â hyn ac a ddylid rhoi statws risg uwch iddo. Holodd y Cynghorydd Wilson hefyd a oedd deialog ag awdurdodau lleol eraill ynghylch defnyddio technoleg newydd a gweithio ystwyth yn ogystal â chynllunio olyniaeth. Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Polisi a Thrawsnewid Busnes fod risg Anghenion y Gweithlu yn adlewyrchu pryderon y Cynghorydd Wilson, gan fod angen rhywfaint o waith. Byddai diweddariad pellach yn cael ei ddarparu ar gyfer Chwarter 1. Mewn perthynas â'r ymholiad hwn, dywedodd y Pennaeth Adnoddau Dynol a Datblygu Sefydliadol fod y Cyngor yn ystyried cynllunio'r gweithlu, yn enwedig ar gyfer y gwasanaethau hynny lle'r oedd materion hysbys megis Gwasanaethau Cymdeithasol. O ran deialog ag awdurdodau lleol eraill, dywedodd y Pennaeth Adnoddau Dynol a Datblygu Sefydliadol fod cyfarfodydd misol gyda rheolwyr Adnoddau Dynol lle byddai arfer gorau'n cael ei rannu a'i drafod. Lle y bo'n bosibl, byddai Cynghorau'n cydweithio mewn meysydd sydd ag anawsterau recriwtio neu lle gallai Cynghorau gyfuno sgiliau. Roedd hefyd yn bwysig i'r Cyngor wella gwybodaeth sgiliau ei staff ei hun. Er enghraifft, ac ym maes Gwasanaethau Cymdeithasol, roedd Tîm Dysgu a Datblygu'r Cyngor ar hyn o bryd yn gweithio gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i alinio strategaeth y Cyngor â'r strategaeth ehangach ledled Cymru o ran cynllunio olyniaeth, a oedd yn cynnwys cynllun prentisiaeth newydd. Roedd hefyd yn bwysig cydnabod bod y Cyngor, mewn rhai meysydd, megis cymorth busnes, yn gweld cynnydd yn nifer y bobl sy'n cyflwyno ceisiadau, felly roedd darn o waith ar y gweill i edrych ar y rhesymau y tu ôl i hynny. Byddai canfyddiadau hyn yn cael eu hadrodd yn ôl.

Soniodd y Cynghorydd M.R. Wilson hefyd am y pwynt olaf ynghylch cynnydd mewn ceisiadau am swyddi gwag, gan ddweud y gallai hyn fod oherwydd bod gan y Cyngor broffil uwch erbyn hyn a phobl yn fwy ymwybodol o'r hyn mae'r Cyngor yn gwneud. Ychwanegodd y byddai hefyd yn fuddiol gweld gwybodaeth am y cyflenwad llafur ac a oedd y Cyngor yn cyflawni ei rwymedigaethau i gymunedau Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yn ogystal â recriwtio digon o siaradwyr Cymraeg.

O ran gweithio ystwyth, dywedodd y Pennaeth Adnoddau Dynol a Datblygu Sefydliadol fod y Cyngor ar hyn o bryd yn adolygu ei bolisi, gan gynnwys ymgynghori ag Undebau Llafur, i gefnogi trefniadau gweithio newydd a gwahanol gan gynnwys defnyddio llety'r Cyngor ac amgylcheddau gwaith. Cyfeiriodd y Pennaeth Adnoddau Dynol a Datblygu Sefydliadol hefyd at ganfyddiadau'r Arolygon Lles Staff, a ddangosodd fod y rhan fwyaf o staff a allai weithio gartref yn dymuno parhau â threfniant gweithio hybrid, gyda chydbwysedd o weithio gartref ac yn y swyddfa. Roedd data o'r arolwg yn cael ei adolygu ar hyn o bryd i nodi'r ffordd orau o gefnogi hynny.

Rhoddodd y Rheolwr Gweithredol Peirianneg, ar y cyd â'r Rheolwr Peirianneg – Yr Amgylchedd, y wybodaeth ddiweddaraf am Reoli Perygl Llifogydd a'r digwyddiad llifogydd mawr a ddigwyddodd ar 23 Rhagfyr 2020.

Nodwyd bod dyletswydd ar y Cyngor i gynnal adroddiad Adran 19 i ganfod yr achosion ar gyfer digwyddiad llifogydd mawr ac i amlinellu ymateb y Cyngor. Roedd yr adroddiad wedi'i rannu'n ddau. Roedd y cyntaf yn ymwneud ag ardal Sili ac roedd i fod i gael ei gyhoeddi ymhen ychydig wythnosau. Roedd yr ail yn ymwneud â Dinas Powys a byddai'n cael ei gyhoeddi erbyn diwedd mis Awst.

Aeth y Rheolwr Gweithredol ymlaen i ddweud bod achosion llifogydd mawr yn tueddu i fod yn gymhleth iawn gyda llawer o resymau nad oeddent i gyd yn gysylltiedig â newid yn yr hinsawdd. Er enghraifft, gellid priodoli'r llifogydd yn Ninas Powys yn bennaf i'w leoli ar orlifdir. Ychydig fisoedd cyn y digwyddiad llifogydd, roedd Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) wedi awgrymu cynllun lliniaru llifogydd ar gyfer Dinas Powys. Fodd bynnag, roedd yr ymgynghoriad wedi cael gwrthwynebiad lleol sylweddol, felly roedd y cynllun arfaethedig wedi'i roi o'r neilltu. O ran ymateb y Cyngor, roedd draeniau wedi'u clirio a chynhaliwyd cyfarfodydd diweddaru rheolaidd gyda CNC, Dŵr Cymru a chynrychiolwyr etholedig. Roedd y rhain yn ychwanegol at ddyletswydd gyfreithiol y Cyngor i gwblhau adroddiad Adran 19.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson at yr amser y byddai'n ei gymryd i gwblhau prosiectau lliniaru llifogydd, a holodd a oedd y statws risg yn ddigon uchel o ystyried lefel y risg. Awgrymodd y Cynghorydd Dr Johnson hefyd y dylid rhoi gwybod i Bwyllgor Craffu'r Amgylchedd ac Adfywio am ddiweddariadau rheolaidd ar lifogydd ac erydu arfordirol. Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Polisi a Thrawsnewid Busnes y byddai statws y risg yn cael ei adolygu, a byddai hyn yn ystyried erydu arfordirol. Byddai trafodaeth ar y wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Craffu hefyd yn cael ei chynnal.

Holodd y Cynghorydd Mrs J.M. Norman faint o ystyriaeth a roddwyd i ddatblygiadau tai newydd a'r effaith ar y rhwydwaith carthion. Roedd angen edrych yn fanylach ar

hyn cyn cytuno ar unrhyw ddatblygiad newydd. Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Peirianneg – Yr Amgylchedd, o ran dŵr budr, fod yna gynllunio a chanllawiau a rheoliadau Llywodraeth Cymru, megis Nodyn Cyngor Technegol 15, y bu'n rhaid eu bodloni cyn cytuno ar unrhyw ddatblygiad newydd.

Trafododd y Pwyllgor hefyd faterion llifogydd lleol a oedd wedi effeithio ar rannau o Benarth a Llandochau. Nid oedd y rhain er bod llifogydd yn ddigon sylweddol i'w gwneud yn ofynnol i'r Cyngor gwblhau adroddiadau Adran 19. Fodd bynnag, nid oedd hyn yn golygu nad oedd y Cyngor wedi ymchwilio i achosion nac wedi edrych ar fesurau i leihau'r perygl o lifogydd.

O ran y drefn lanhau ar gyfer draeniau a gylïau, dywedodd y Rheolwr Gweithredol fod y Cyngor am dargedu'r ardaloedd hynny a oedd wedi profi problemau llifogydd. Roedd System Rheoli Asedau newydd wedi'i chaffael a fyddai'n caniatáu i ddata manylach gael ei gasglu a fyddai'n cynorthwyo'r Cyngor i gydnabod yn well beth oedd yr achosion a'r materion. Byddai'r Cyngor wedyn yn gallu asesu ei flaenoriaethau glanhau draeniau yn well.

Ar ôl ystyried adroddiad y Gofrestr Risg a'r cyfeiriad ynghylch Coronafeirws, fe wnaeth y Pwyllgor wedi hynny

PENDERFYNWYD –

(1) Dylid nodi cynnwys yr adroddiad Diweddariad Coronafeirws.

(2) Nodi sefyllfa Chwarter 4 risgiau corfforaethol ar gyfer y cyfnod rhwng mis Ebrill 2020 a mis Mawrth 2021 fel yr amlinellir yn Atodiad A.

(3) Cyfeirio sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio at y Cabinet i'w hystyried a'u cymeradwyo yn y cyfarfod pan fydd y Cabinet yn ystyried adroddiad ar y Gofrestr Risg Gorfforaethol.

<u>Rhesymau dros benderfyniadau</u>

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad Diweddariad Coronadwieqa a'r cynnwys cysylltiedig a gynhwysir yn y Diweddariad Cofrestr Risg Chwarter 4.

(2) Gan ystyried sefyllfa a gweithredoedd y Gofrestr Risg Chwarter 4.

(3) Sicrhau bod y Cabinet yn derbyn sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wrth ystyried sefyllfa Chwarter 4.

259 DATGANIAD DRAFFT LLYWODRAETHU BLYNYDDOL 2020/21 (RG) –

Roedd yn ofynnol i'r Cyngor, fel rhan o'i drefniadau ar gyfer llywodraethu corfforaethol, gynnal adolygiad blynyddol o reolaeth a llywodraethu mewnol a bu'n rhaid cynnwys y Datganiad Llywodraethu Blynyddol (DLIB) a ddeilliodd o hynny yn y Datganiad Cyfrifon.

Darparodd y DLlB felly asesiad o drefniadau llywodraethu corfforaethol y Cyngor ac arfarniad o'r rheolaethau sydd ar waith i reoli risgiau allweddol y Cyngor a nodi lle roedd angen gwneud gwelliannau.

Daeth y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol i'r casgliad, o'r adolygiad, yr asesiad a'r gwaith monitro parhaus a wnaed, y gellid rhoi sicrwydd rhesymol bod y trefniadau llywodraethu ar gyfer Cyngor Bro Morgannwg yn parhau i gael eu hystyried yn addas i'r diben yn unol â'r fframwaith llywodraethu.

Byddai'r DLlB yn cael ei adolygu fel rhan o'r archwiliad allanol ar y Datganiad Cyfrifon a dylai adlewyrchu unrhyw faterion llywodraethu hyd at y dyddiad y cymeradwyodd Archwilydd Cyffredinol Cymru y Datganiad Cyfrifon ar gyfer 2020/2021. Roedd effaith pandemig COVID 19 wedi'i hystyried ac fe'i cynhwyswyd o fewn y DLlB.

Gwnaeth y Cynghorydd M.R. Wilson sylwadau ar yr effaith ar drefniadau llywodraethu o ganlyniad i ddeddfwriaeth newydd ac yn enwedig sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforaethol rhanbarthol a threfniadau gweithio rhanbarthol. Ychwanegodd y gallai hyn gael effaith sylweddol ar atebolrwydd ariannol, yn enwedig mewn perthynas ag arian Bro Morgannwg yn cael ei wario ar draws ôl troed rhanbarthol. Mewn ymateb, dywedodd y Swyddog Monitro/Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd y gellid darparu sicrwydd ynghylch y ddeddfwriaeth newydd (Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru)) gan fod adroddiad ar y gwaith paratoi a wnaed gan y Cyngor wedi cael ei ystyried gan y Cabinet a'r Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol. Roedd cynllun gweithredu ar y gwaith hwn hefyd wedi'i ddatblygu a'i rannu, a byddai uwch swyddogion yn cyfarfod bob pythefnos i sicrhau eu bod yn ymwybodol o'r darpariaethau yn y Ddeddf. Byddai ymgynghoriad ynghylch Cyd-bwyllgorau Corfforaethol yn cael ei ystyried yng nghyfarfod nesaf y grŵp. Cytunodd y Swyddog Adran 151 y byddai cyfeiriad at hyn yn cael ei ychwanegu at y DLlB.

Yna

PENDERFYNWYD – Argymell y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2020/2021 i'w fabwysiadu gan yr Arweinydd a'r Rheolwr Gyfarwyddwr.

<u>Rheswm dros y penderfyniad</u>

Yn dilyn ystyriaeth o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol Drafft 2020/21.

260 ADRODDIAD BLYNYDDOL CWYNION CORFFORAETHOL 2020/21 (RG) –

Cyflwynodd y Rheolwr Gweithredol ar gyfer Cysylltiadau Cwsmeriaid adroddiad blynyddol Cwynion Corfforaethol ar gyfer 2020/21.

Roedd y Cyngor wedi mabwysiadu Polisi Pryderon Corfforaethol a Chwynion Model Llywodraeth Cymru ym mis Gorffennaf 2013. Roedd proses dau gam. Dylid ymateb i gwynion yng Ngham 1 o fewn 10 diwrnod gwaith. Dylid ymateb i gwynion

Cam 2 o fewn 20 diwrnod gwaith. Roedd achwynwyr yn gallu cysylltu ag Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru os nad oeddent yn fodlon o hyd.

Ym mis Mai 2021, cadarnhaodd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fod polisi'r Cyngor yn cydymffurfio â'i bolisi enghreifftiol.

Cofnodwyd yr holl Gwynion a Chanmoliaeth Gorfforaethol ar Oracle CRM a'u bwydo i mewn i'r Dangosfyrddau Cwynion a Chanmoliaeth. Roedd y rhain yn eithrio cwynion Gwasanaethau Cymdeithasol a gafodd eu datrys drwy weithdrefn wahanol ac fe'u cofnodwyd ar wahân.

Roedd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) (2021) yn cynnwys manylion am rôl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio mewn perthynas â chwynion corfforaethol. Roedd y ddeddfwriaeth yn ei gwneud yn ofynnol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adolygu ac asesu gallu'r Awdurdod i ymdrin â chwynion yn effeithiol a gwneud adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â gallu'r Awdurdod i ymdrin â chwynion yn effeithiol. Cynhwyswyd y darpariaethau hyn yn Rhan 6 o'r ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â Pherfformiad a Llywodraethu Prif Gynghorau a Dyletswydd Prif Gynghorau i adolygu ei berfformiad.

Diben y polisi oedd sicrhau bod achwynwyr yn cael ymateb cyson a theg. Roedd cofnodi a monitro cwynion yn caniatáu i'r Cyngor:

- Cael cipolwg ar foddhad dinasyddion o'r gwasanaethau a ddarperir;
- Deall pa mor fodlon oedd cwsmeriaid gyda sut yr ymchwiliodd y Cyngor i gwynion;
- Monitro ymatebolrwydd i ganllawiau statudol a disgwyliadau cwsmeriaid o ran pa mor gyflym y cwblhaodd y Cyngor ymchwiliadau i gwynion;
- Nodwyd potensial ar gyfer gwella gwasanaeth drwy ddadansoddi'r hyn a ddysgwyd o gwynion.

Dangosodd dadansoddiad o'r wybodaeth am gwynion ar gyfer 2020/21 fod pandemig y Coronafeirws wedi cael effaith ar nifer y cwynion, gyda'r niferoedd yn sylweddol is na'r duedd hirdymor.

- Roedd yr achwynwyr yn fodlon ar sut yr ymchwiliwyd i gwynion;
- Parhaodd ymatebolrwydd, o ran glynu wrth derfynau amser, i ostwng;
- Roedd ymdrin â chwynion yn bodloni gofynion cyrff statudol;
- Roedd angen mwy o ffocws ar ddysgu o gwynion.

Yn ystod y flwyddyn derbyniodd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 38 o gwynion yn ymwneud â'r Cyngor. Bu cynnydd o 8 yn y flwyddyn flaenorol ond yn unol â chyfartaleddau tymor hwy. Datryswyd 4 cwyn drwy'r Penderfyniad Cynnar ac ystyriwyd bod 10 yn Gynamserol. Roedd 9 allan o awdurdodaeth ac roedd 14 yn achosion eraill ar gau ar ôl ystyriaeth gychwynnol. Cafodd 1 gŵyn ei harchwilio yn ystod 2020/21, ac roedd hyn yn cynnwys Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc. Roedd yr adroddiad blynyddol yn manylu ar berfformiad cwynion ar gyfer Cyfarwyddiaethau 2020/21 ac yn cynnwys tueddiadau perfformiad ers 2014/15.

Yn dilyn ymholiad gan y Cynghorydd K.F. McCaffer ynghylch canran y cwynion â'r achos a gofnodwyd, eglurodd y Rheolwr Gweithredol fod y system gofnodi newydd yn gyfle i adolygu'r ffordd y cafodd gwybodaeth ei chasglu, fodd bynnag, roedd y system bresennol yn darparu gwybodaeth am y gwasanaeth a oedd yn derbyn y gŵyn.

Wedi ystyried yr adroddiad

PENDERFYNWYD –

(1) Dylid nodi cynnwys yr adroddiad ac Atodiad A (Adroddiad Cwynion a Chanmoliaeth Flynyddol).

(2) Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn parhau i dderbyn diweddariad blynyddol mewn perthynas â Chwynion a Chanmoliaeth Gorfforaethol.

(3) Cyfeirio'r adroddiad a sylwadau'r Pwyllgor at y Cabinet i'w hystyried.

<u>Rhesymau dros benderfyniadau</u>

(1&2) Sicrhau monitro cwynion corfforaethol yn effeithiol fel dangosydd o foddhad dinasyddion â'r gwasanaethau a ddarperir.

(3) Er mwyn i'r Cabinet gael gwybod am yr adroddiad a'r sylwadau a wnaed gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac ateb Llythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

261 DATGANIAD CYFRIFON 2019/20 NA ARCHWILIWYD (PC / SA151) –

Roedd Datganiad Cyfrifon Drafft 2020/21 Bro Morgannwg, Datganiad Cyfrifon y Gwasanaethau Rheoliadol a Rennir a Ffurflen Flynyddol y Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol bellach wedi'u cwblhau.

Roedd yr archwiliad o Gyngor Bro Morgannwg 2020/21, y Gwasanaeth Rheoliadol a Rennir a Chyfrifon Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol Caerdydd, y Fro a'r Cymoedd bellach wedi dechrau.

Oherwydd effaith y Pandemig Covid 19 parhaus, cwblhaodd y Cyngor y cyfrifon drafft erbyn 30 Mehefin, 2021 yn hytrach na 31 Mai, 2021 dyddiad cau, a hysbysebwyd hyn ar wefan y Cyngor yn unol â'r rheoliadau.

Byddai Datganiad Cyfrifon Bro Morgannwg 2020/21 yn destun archwiliad allanol a byddai'r cyfrifon archwiliedig yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Medi 2021 ynghyd ag adroddiad ISA260 yr archwilwyr allanol cyn cael eu cyflwyno i'w cymeradwyo gan y Cyngor. Bu'n rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol lofnodi'r cyfrifon archwiliedig terfynol cyn 30 Tachwedd, 2021.

Fel gwybodaeth atodol, cyflwynodd y Rheolwr Gweithredol Cyfrifeg nodyn cynghori i amlinellu rhagor o wybodaeth a naratif o'r pwyntiau allweddol yn y Datganiad Cyfrifon ar gyfer 2020/21.

Holodd y Cynghorydd M.R. Wilson am y cynnydd mawr i'r rhwymedigaethau pensiwn. Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Gweithredol fod hwn yn fater cyffredin a brofwyd gan awdurdodau lleol eraill ac ystyriwyd bod y rhwymedigaethau'n briodol. Byddai cyfraddau cyfraniadau'r Cyngor yn cael eu hadolygu bob 3 blynedd.

Argymhellodd y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson y dylid ychwanegu rhagor o wybodaeth esboniadol at Atodiad A mewn perthynas â'r canlynol:

- Nodyn 25 – Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill.
- Nodyn 26 – Grantiau Cyfalaf, Cyfrifon heb eu defnyddio.
- Tudalen 69, Tâl swyddogion dros £60 mil a rheswm y cynnydd yng nghyfanswm nifer y swyddogion rhwng 2019/20 (72) a 2020/21 (95).

O ran yr uchod, cytunodd y Rheolwr Gweithredol i ychwanegu cyd-destun a naratif pellach.

Yna

PENDERFYNWYD –

(1) Cyfeirio sylwadau'r Pwyllgor ynghylch Datganiad Cyfrifon Cyngor Bro Morgannwg nas archwiliwyd ar gyfer 2020/21 at y Pennaeth Cyllid fel y Swyddog Adran 151 i'w trafod wedyn gydag archwilwyr allanol y Cyngor, Archwilio Cymru.

(2) Cyfeirio sylwadau'r Pwyllgor ynghylch Datganiad Cyfrifon Cyd-bwyllgor Gwasanaethau Rheoliadol a Rennir nas archwiliwyd ar gyfer 2020/21 a Datganiad Llywodraethu Blynyddol y Gwasanaethau Rheoliadol a Rennir at y Pennaeth Cyllid fel Trysorydd y Cydbwyllgor i'w trafod wedyn gyda'r archwilwyr allanol, Archwilio Cymru.

(3) Cyfeirio sylwadau'r Pwyllgor ynghylch Datganiad Blynyddol 2020/21 Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol y Fro, y Cymoedd a Chaerdydd at y Pennaeth Cyllid fel Trysorydd y Cydbwyllgor i'w trafod wedyn gyda'r archwilwyr allanol, Archwilio Cymru.

<u>Rhesymau dros y penderfyniadau</u>

(1) Er mwyn i'r rheiny sy'n gyfrifol am lywodraethu gynnal adolygiad cychwynnol o Ddatganiad Cyfrifon nas archwiliwyd Cyngor Bro Morgannwg.

(2) Er mwyn i'r rheiny sy'n gyfrifol am lywodraethu gynnal adolygiad cychwynnol o Ddatganiad Cyfrifon a Datganiad Llywodraethu Blynyddol nas archwiliwyd y Gwasanaethau Rheoliadol a Rennir.

(3) Er mwyn i’r rheiny sy'n gyfrifol am lywodraethu gynnal adolygiad cychwynnol o Ddatganiad Blynyddol nas archwiliwyd Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol y Fro, y Cymoedd a Chaerdydd.

262 ADRODDIAD BLYNYDDOL CHWYTHU'R CHWIBAN (SM / PGCD) –

Cyflwynodd y Swyddog Monitro/Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd adroddiad Blynyddol Chwythu'r Chwiban.

Mabwysiadodd y Cyngor y Polisi Chwythu'r Chwiban (y Polisi) yn 2014. Diben y Polisi oedd sicrhau bod cyflogeion y Cyngor yn ymwybodol o'u cyfrifoldeb i'r cyhoedd ac i amddiffyn unigolion y gallai fod angen iddynt ddatgelu gwybodaeth am unrhyw 'gamarfer' o fewn y Cyngor, gan gynnwys unrhyw wybodaeth gyfrinachol a oedd yn ymwneud â rhyw berygl, twyll neu ymddygiad anghyfreithlon neu anfoesegol arall sy'n gysylltiedig â'r gweithle, boed gan gyflogai neu gyd-gyflogai.

Roedd adolygiad o'r Polisi wedi dechrau yn 2019 gyda pholisi diwygiedig wedi’i gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ar 3 Chwefror, 2020, yn amodol ar gynnwys siart llif proses. Gohiriwyd y cynnydd o ran datblygu'r Polisi oherwydd pandemig y Coronafeirws. Roedd y Polisi diwygiedig (Atodiad B) wedi'i gymeradwyo gan y Cabinet, ac felly byddai gwaith hyrwyddo a marchnata yn cael ei wneud. Yn ychwanegol at hyn, byddai arolwg staff yn cael ei gynnal yn Chwarter 4 i asesu ymwybyddiaeth staff o'r Polisi, yr amddiffyniadau a'r parodrwydd i roi gwybod am ddigwyddiadau.

Nifer y digwyddiadau a gofnodwyd yn ystod 2020/21 oedd 4, a oedd yn unol â'r cyfartaledd o 5 mlynedd o 3.67 y flwyddyn. Roedd y ffigur adrodd brig o 7 yn 2018/19 yn parhau i ymddangos yn eithriad i'r duedd gyffredinol.

Adroddwyd am gyfanswm o 22 o ddigwyddiadau dros y chwe blynedd diwethaf, gyda'r Gyfarwyddiaeth Dysgu a Sgiliau yn dangos y nifer isaf (sef 3) a'r Gyfarwyddiaeth Amgylchedd a Thai gyda'r nifer uchaf o ddigwyddiadau a gofnodwyd (sef 9) (Atodiad A i'r adroddiad).

Ar hyn o bryd, nid oedd ystadegau a luniwyd ar gael i'r cyhoedd ar gyfer digwyddiadau chwythu'r chwiban awdurdodau lleol ac felly nid oedd yn bosibl canfod a oedd lefel yr adroddiadau ar gyfer y Cyngor yn debyg i awdurdodau tebyg, ond ar ôl cysylltu â chydweithwyr y Swyddog Monitro, casglwyd y data hysbysu canlynol am chwythu'r chwiban:

Cyngor Sir Gâr:
2018/19 - 4
2019/20 - 6
2020/21 - 3

Cyngor Sir Fynwy:
2018/19 - 2
2019/20 - 3
2020/21 - 3

Cyngor Sir Ynys Môn:
2018/19 - 1
2019/20 - 1
2020/21 - 1

Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf:
2017/18 - 5
2018/19 - 9
2019/20 - 6
2020/21 - 14

Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen:
Hysbysiadau ar gyfer pob blwyddyn - 0

Yn ogystal, ac ers i'r adroddiad gael ei gynhyrchu, roedd y Swyddog Monitro/Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd hefyd wedi derbyn gwybodaeth gan y canlynol:

Dinas Caerdydd:
2018/19 - 1
2019/20 - 7
2020/21 - 2

Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili:
2018/19 - 4
2019/20 - 10
2020/21 - 2

Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful
Dros y cyfnod o 3 blynedd, derbyniwyd 1 hysbysiad yn 2018/19.

Amlinellodd yr adroddiad fod y Cyngor, yn ystod 2020/21, wedi derbyn 338 o gwynion corfforaethol gan aelodau o'r cyhoedd, 43 o dan Reoliad Gweithdrefn Gwyno'r Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014 a 38 a gyfeiriwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Dadansoddwyd y cwynion hyn mewn Adroddiad Cwynion a Chanmoliaeth Corfforaethol Blynyddol 2020/21 ar wahân.

Roedd pob un o'r 4 digwyddiad chwythu'r chwiban a gofnodwyd ar gyfer 2020/21 yn ymwneud â gwasanaethau o fewn Cyfarwyddiaeth yr Amgylchedd a Thai. Cofnododd y Rheolwr Gyfarwyddwr a'r Gyfarwyddiaeth Adnoddau ddigwyddiad ddiwethaf yn 2019/20, tra bod Cyfarwyddiaethau Dysgu a Sgiliau a Gwasanaethau Cymdeithasol wedi cofnodi digwyddiadau ddiwethaf yn 2018/19.

O'r 22 o ddigwyddiadau a gofnodwyd ar draws yr awdurdod, ni chafodd 16 eu derbyn, mae 5 wedi'u derbyn yn rhannol ac roedd 1 wedi'i derbyn yn llawn (Gwasanaethau Cymdeithasol 2015/16).

Mae cyfanswm o 11 digwyddiad sy'n ymwneud ag Arferion Anghyfreithlon (gan gynnwys Twyll a chamddefnyddio asedau ac offer y Cyngor), 6 i fethu â Bodloni Rhwymedigaethau Cyfreithiol (gan gynnwys cam-drin arian ac anghydfodau cyflogaeth) a 4 i bryderon Iechyd a Diogelwch (gan gynnwys rheoli asbestos). Nod oedd digwyddiadau'n ymwneud â Difrod i'r Amgylchedd neu Gamweinyddu Cyfiawnder.

Nodwyd bod y Cyngor yn cydnabod pwysigrwydd gallu dysgu o ymchwiliadau Chwythu'r Chwiban i wella'r sefyllfa benodol a lle bo hynny'n berthnasol i gymhwyso'r dysgu hwn yn ehangach er mwyn lleihau'r risg o faterion tebyg yn codi. Roedd y camau a ddeilliodd o ymchwiliadau yn cynnwys adolygu a chryfhau prosesau a gweithdrefnau, gwella cyfathrebu â staff, ymgymryd â hyfforddiant staff ac, mewn un achos, cychwyn gweithdrefnau disgyblu.

Yn olaf, roedd y Cyngor yn disodli'r system Rheoli Cysylltiadau Cwsmeriaid Oracle bresennol gyda llwyfan digidol modern yn ystod 2021/22. Byddai'r swyddogaethau gwell sydd ar gael ar y platfform newydd yn cael eu harchwilio er mwyn gallu gwella sut y cafodd digwyddiadau eu cipio, eu rheoli a'u dadansoddi.

Cododd y Cynghorydd M.R. Wilson nifer o sylwadau a dywedodd fod un maes yr oedd angen ei archwilio yn ymwneud â defnyddio'r polisi cywir h.y. polisi Cwynion y Cyngor neu bolisi Chwythu'r Chwiban, ac i uwch swyddogion sicrhau bod y broses gywir yn cael ei dilyn. Soniodd y Cynghorydd Wilson hefyd am bwysigrwydd diogelu staff sy'n codi pryderon ac a ddylai hyfforddiant Chwythu'r Chwiban i reolwyr fod yn orfodol gyda phrawf gwybodaeth ar y diwedd i fesur pa mor llwyddiannus oedd y modiwl hyfforddi. Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Adnoddau Dynol a Datblygu Sefydliadol, pe canfyddid, fel rhan o'r broses Gwyno, y dylid ymdrin â'r gŵyn drwy'r polisi Chwythu'r Chwiban, yna byddai'r adran Adnoddau Dynol yn cydweithio'n agos â thîm cyfreithiol y Cyngor i sicrhau bod y penderfyniad hwnnw'n deg ac yn gadarn a bod y weithdrefn gywir yn cael ei dilyn. Byddai cydweithio ar y penderfyniad hefyd yn cael ei gynnal gydag Undebau Llafur. O ran amddiffyn staff, roedd yn bwysig sicrhau bod unigolion yn teimlo eu bod yn cael eu hamddiffyn er mwyn siarad neu godi unrhyw faterion. Dyna pam yr oedd y Cyngor wedi bod yn gweithio gydag Undebau Llafur i sicrhau bod staff yn ymwybodol o sut y gallent godi materion. Roedd undebau llafur wedi adolygu'r polisi Chwythu'r Chwiban wedi'i ddiweddaru ac roeddent yn teimlo bod hwn yn gam cadarnhaol ymlaen o ran helpu staff i ddod ymlaen, yn enwedig mewn perthynas â'r llinell ffôn ddienw y gallai staff ei defnyddio. O ran hyfforddiant, cadarnhaodd y Pennaeth Adnoddau Dynol a Datblygu Sefydliadol y byddai hyfforddiant yn cael ei gyflwyno, i ddechrau i alw trinwyr ac yna i bob swyddog. Byddai'r hyfforddiant hwn yn debygol o fod yn orfodol, a byddai hyn yn cael ei ystyried fel rhan o'r rhaglen sefydlu staff. Cafodd ansawdd yr holl hyfforddiant a ddarparwyd drwy'r system i-Dev ei wirio a'i adolygu, a sicrhaodd y system hefyd fod y wybodaeth a ddarparwyd i'r unigolyn sy'n ymgymryd â'r hyfforddiant yn cael ei phrofi.

Wedi ystyried yr adroddiad blynyddol,

PENDERFYNWYD –

(1) Dylid nodi cynnwys yr adroddiad

(2) Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn parhau i dderbyn adroddiadau blynyddol mewn perthynas â gweithredu polisi a digwyddiadau.

Rheswm dros y penderfyniadau

(1&2) Er mwyn sicrhau bod digwyddiadau chwythu'r chwiban yn cael eu monitro'n effeithiol.

263 ADRODDIAD ARCHWILIO MEWNOL BLYNYDDOL 2020-21 (PGAR) –

Roedd yr adroddiad yn darparu Barn Flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar amgylchedd rheoli'r Cyngor mewn perthynas â llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol. Roedd hefyd yn hysbysu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio am waith a pherfformiad Archwilio Mewnol ar gyfer y Flwyddyn Ariannol 2020-21. Darparwyd y wybodaeth hon i gydymffurfio â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus.

Roedd Atodiad A i'r adroddiad yn cynnwys Adroddiad Archwilio Mewnol Blynyddol 2020-21 a oedd yn manylu ar berfformiad, barn ac argymhellion yr Archwiliad Mewnol a wnaed yn ystod y flwyddyn a gynorthwyodd i ffurfio Barn Flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar amgylchedd rheoli cyffredinol y Cyngor.

O'r gwaith a wnaed yn ystod blwyddyn ariannol 2020/21 ac o ystyried ffynonellau sicrwydd eraill, barn flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth y Cyngor ar gyfer 2020/21 yw sicrwydd rhesymol.

Roedd yr alldro gwirioneddol yn erbyn Cynllun Seiliedig ar Risg 2020/21 wedi'i atodi yn Atodiad B i'r adroddiad.

Er bod cromlin ddysgu serth ar gyfer staff archwilio ac archwiliadau, adroddwyd bod pob un wedi addasu'n dda i'r ffyrdd newydd o weithio a achoswyd gan y pandemig. Roedd archwiliadau wedi cymryd mwy o amser mewn rhai achosion oherwydd bod ymatebion i adroddiadau drafft yn cael eu gohirio lle'r oedd gwasanaethau wedi bod dan bwysau.

Yna

PENDERFYNWYD – Nodi'r Adroddiad Archwilio Mewnol Blynyddol ar gyfer y Flwyddyn Ariannol 2020-21, gan gynnwys Barn Flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar amgylchedd rheoli'r Cyngor mewn perthynas â llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried yr Adroddiad Archwilio Mewnol Blynyddol 2020-21.

264 STRATEGAETH ARCHWILIO MEWNOL FLYNYDDOL A CHYNLLUN SEILIEDIG AR RISG DRAFFT 2021-22 (PGAR) –

Yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus, bu'n rhaid i'r Pennaeth Archwilio Mewnol sefydlu cynlluniau ar sail risg i bennu blaenoriaethau'r gweithgaredd archwilio mewnol, yn gyson â nodau'r sefydliad. Dylai'r Cynllun Archwilio ar Sail Risg gwmpasu amgylchedd rheoli cyffredinol y Cyngor gan gynnwys risg, llywodraethu a rheolaethau mewnol cyn belled ag y bo'n ymarferol.

Roedd ystyried Strategaeth Archwilio a Chynllun Blynyddol ar Sail Risg y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol yn un o brif gyfrifoldebau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Roedd y Strategaeth Archwilio Mewnol arfaethedig ar gyfer 2021-22 wedi'i hatodi yn Atodiad A i'r adroddiad ac roedd y Cynllun Blynyddol ar sail Risg ar gyfer 2021/22 wedi'i atodi yn Atodiad B i'r adroddiad.

Dangosodd y Strategaeth sut y byddai'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael ei ddarparu a'i ddatblygu yn unol â Chylch Gorchwyl y Cyngor. Câi'r Strategaeth ei hadolygu a'i diweddaru'n flynyddol, mewn ymgynghoriad â rhanddeiliaid, sef y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, y Bwrdd Rheoli Corfforaethol, Archwilwyr Allanol a'r Uwch Reolwyr.

Rhoddodd y Cynllun drosolwg i'r Pwyllgor o'r gwaith sydd i'w wneud a fyddai'n cynnig digon o sylw i allu rhoi barn ar ddiwedd 2021-22 tra'n ystyried yr effaith barhaus a achoswyd gan y pandemig a newidiadau a wnaed i'r ffordd yr oedd y Cyngor yn gweithredu.

Wedi ystyried yr adroddiad,

PENDERFYNWYD – Cymeradwyo'r Strategaeth Archwilio Mewnol ddrafft (Atodiad A yr adroddiad) a'r Cynllun Archwilio ar Sail Risg Blynyddol drafft ar gyfer 2021-22 (Atodiad B yr adroddiad).

<u>Rheswm dros y penderfyniad</u>

Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a chymeradwyo'r Strategaeth Archwilio Mewnol a'r Cynllun Archwilio Blynyddol ar Sail Risg drafft arfaethedig ar gyfer 2021/22 yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (SAMSC) a Chylch Gorchwyl y Pwyllgor.

265 ADRODDIAD TWYLL CORFFORAETHOL BLYNYDDOL 2020-21 (PGAR) –

Un o swyddogaethau craidd Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio effeithiol oedd ystyried effeithiolrwydd trefniadau rheoli risg y Cyngor, yr amgylchedd rheoli a threfniadau gwrth-dwyll a llygredd cysylltiedig.

Roedd yr Adroddiad Twyll Blynyddol yn Atodiad A i'r adroddiad yn crynhoi sut y llwyddodd y Cyngor i reoli'r risg o dwyll yn ystod 2020-21 gyda'r nod o atal, canfod, ac ymchwilio ac adrodd ar dwyll yn dilyn hynny.

Roedd Strategaeth a Fframwaith Twyll 2018/19 – 2020/21 yn sail i ymrwymiad y Cyngor i atal pob math o dwyll, llwgrwobrwyo a llygredd, p'un a yw'n cael ei geisio'n allanol neu o'r tu mewn. Roedd y Fframwaith yn cynnwys gwaith adweithiol a rhagweithiol, y gwaith rhagweithiol sy'n cael ei gyflwyno mewn cynllun gweithredu. Roedd y cynllun gweithredu wedi'i ddiweddaru a dangoswyd y sefyllfa bresennol yn yr adroddiad.

Mae'r Cyngor yn cymryd rhan yn y Fenter Twyll Genedlaethol (MTG). Roedd hwn yn ymarfer bob dwy flynedd a gydlynwyd yng Nghymru gan Swyddfa Archwilio Cymru. Manylwyd ar ganlyniadau'r ymarfer paru data a gynhaliwyd yn 2018 yn yr Adroddiad Blynyddol. Nodwyd cyfanswm o 152 o dwyll neu wallau sy'n cyfateb i £95,617 o gronfeydd y gellir eu hadennill. Cynhwyswyd hefyd y cynnydd a wnaed hyd yma gyda phariadau 2020, yn ogystal â chanlyniadau'r ymarfer paru disgownt person sengl.

Gallai gwaith twyll adweithiol fod o ganlyniad i bryder a godwyd drwy atgyfeiriad Chwythu'r Chwiban neu gan Swyddog a oedd wedi nodi afreoleidd-dra neu a oedd â phryderon. Cynhwyswyd crynodeb o'r gwaith twyll adweithiol a wnaed yn ystod 2020/21 yn yr Adroddiad Blynyddol.

Cymerodd yr Awdurdod ran mewn astudiaeth genedlaethol sef adolygu effeithiolrwydd trefniadau gwrth-dwyll yn y sector cyhoeddus yng Nghymru. Cyhoeddwyd yr adroddiad a ddeilliodd o hynny ym mis Gorffennaf 2020 ac roedd argymhellion yn cael eu hystyried yn llawn i sicrhau bod y gwaith a wnaed mewn perthynas â gwrth-dwyll yn gwella'n barhaus.

Yna

PENDERFYNWYD – Nodi'r mesur sydd ar waith a'r gwaith sy'n cael ei wneud i atal a chanfod twyll a chamgymeriad.

<u>Rheswm dros y penderfyniad</u>

Gan ystyried yr Adroddiad Twyll Corfforaethol Blynyddol 2020-21.

266 BLAENRAGLEN WAITH WEDI'I DIWEDDARU (PGAR) –

Er mwyn cynorthwyo'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i sicrhau bod y Pwyllgor wedi rhoi ystyriaeth briodol i bob agwedd ar eu swyddogaethau craidd, roedd y Flaenraglen Waith a atodir i'r adroddiad yn Atodiad A wedi'i chynhyrchu ac roedd yn cyd-fynd â Chylch Gorchwyl y Pwyllgor.

Byddai'r Flaenraglen Waith yn cael ei diweddaru i adlewyrchu'r newidiadau sy'n ofynnol i Gylch Gorchwyl y Pwyllgor o dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 newydd.

Yn ogystal, roedd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol lunio amserlen ar gyfer pob blwyddyn ariannol ar gyfer pob prif Gyngor sy'n ymdrin â'i swyddogaethau a swyddogaethau 'rheoleiddwyr perthnasol' (AGC ac Estyn). Felly, byddai Archwilio Cymru yn darparu diweddariad chwarterol ar y rhaglen waith ac roedd yr un cyntaf wedi'i atodi i'r adroddiad hwn.

Gofynnwyd i'r Pwyllgor nodi'r Flaenraglen Waith a nodi a oedd angen unrhyw wybodaeth ychwanegol.

Felly

PENDERFYNWYD –

(1) Nodi'r Rhaglen Ymlaen Gwaith wedi'i diweddaru.

(2) Cymeradwyo'r amserlen eitemau ar gyfer y cyfarfod nesaf, 23 Medi, 2021.

<u>Rhesym dros benderfyniadau</u>

(1&2) Er mwyn sicrhau bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ymwybodol ac yn cael gwybod am y cynnydd ar y Rhaglen Waith wedi'i diweddaru.